

והומרא זו היא דווקא כשהחתיכה היא איסור עצמי ולא כשהיא היתר שבלוע מאיסור. אמנם חתיכת בשר שנאסרה מחלב דינה כאיסור עצמי שבחיבור הבשר והחלב ששניהם היתר נוצר מציאות חדשה של איסור ואינה כשאר איסור שבלוע בהיתר (שו"ע קא ב).

חתיכה ברוטב: וכל מה שבטלה ברוב הוא דווקא 'במין במינו' כלומר בחתיכות של בשר שחלקם היתר וחלקם איסור. אמנם במין שאינו מינו כגון חתיכת איסור שנתונה ברוטב איסורה בנתינת טעם או בשישים כמובא להלן סימן צח (סעיף א).

כשניכר האיסור: עוד יש להוסיף שכל דין ביטול דיני תערובות הוא כשלא ידוע מי האיסור אבל אם ניכר האיסור אינו מתבטל לעולם עד שמוציאו.

ולכן פסק כאן השו"ע שכשיש שישים ברוטב ובחתיכות כנגד החתיכה האסורה (ש"ך) 'ואם מכירה, משליכה, והאחרות מותרות ואם אינו מכירה, הרוטב מותר, וכל החתיכות אסורות, אם חתיכת האיסור ראויה להתכבד'.

כלומר כיון שהחתיכה שנאסרה מבכ"ח דינה כאיסור עצמי ולא כאיסור בלוע, שייך בה דין חתיכה הראויה להתכבד ואינה בטילה חד בתרי בשאר חתיכות.

3. עוף שנאסר מחלב האם יש לו דין נבילה לשער כנגד כולו או די לשער כנגד החלב הבלוע בו

כחל שנאסר ונפל לקדרה: בסימן צ' (סעיף א) פסק השו"ע¹ שכחל (שהוא עטין הבהמה) שבושל עם החלב הבלוע בו (שאיסורו מדרבנן) ונאסר, אין צריך שישים כנגדו אם נפל לקדרה אחרת אלא הכחל עצמו מצטרף להיתר ודי בחמישים ותשע כנגדו. וכתב שם הט"ז (ד) שסברתו שאין חנ"נ באיסורי דרבנן כדעת הרמב"ם.

ריבוי לביטול לכתחילה בדרבנן: ועוד כתב הרמב"ם שטיפת חלב שנפלה לקדרת עוף ואסרתה מותר להוסיף עוף בקדרה עד שיתבטל טעם החלב שבה. ומכך שדי להוסיף עוף רק כדי לבטל טעם החלב ולא הצריך ביטול כולה, מוכח שסובר הרמב"ם שלא נעשתה כל הקדרה נבלה. והובאו דבריו להלכה בשו"ע סימן צ"ט (סעיף ו) וכתב הפר"ח (כאן יז) שמוכח מדברי הרמב"ם והשו"ע האלו שלא אומרים חנ"נ בדרבנן ושכן עיקר.

אמנם הרמ"א² חולק בשני הדינים.

בדין הכחל, כתב שדין הכחל כאיסור ואינו מצטרף להיתר וסברתו כדעת הרשב"א שנעשה נבלה ויש חנ"נ באיסורי דרבנן. (וכ"כ הט"ז כאן יא)

גם בדין הריבוי בדרבנן אוסר הרמ"א להוסיף לתערובת. ומשמע שסובר שיש חנ"נ גם בדרבנן.

והסביר הפמ"ג (משב"ז ז, ד) שכיון שיש לרמ"א יסוד של חנ"נ דרבנן כשיטתו לגבי חנ"נ בשאר איסורים (בסעיף הבא) ממילא גם בבשר בחלב דרבנן שייך חתיכה נעשית נבלה.

4. טיפת חלב שנפלה על חתיכת עוף ונתערבה בה, מהו השיעור שאוסרת אותה

ראה לעיל סימן פ"ז (סעיף א) שעוף בחלב איסורו מדרבנן.

כתב הגהות אשיר"י³ (חולין ת, א) בשם א"ז ובה"ג 'ק"ל דבשר היה ועוף לא אסור אלא מדרבנן ואם כן הא דתנן לקמן טיפת חלב שנפלה על חתיכה אם יש בה בנותן טעם באותה חתיכה אסור דבעינן שיהא

חתיכה נעשית נבלה בבשר בחלב ובשאר איסורים

סעיף ג': חתיכה נעשית נבלה

1. מהו דין 'חתיכה נעשית נבילה' בבשר וחלב. והאם פרווה שקיבל טעם מחתיכה זו נעשה גם הוא נבלה

במשנה (קמ, א) יטיפת חלב שנפלה על החתיכה, אם יש בה בנותן טעם באותה חתיכה - אסור; נייער את הקדרה מיד קודם שקבלה החתיכה טעם מן הטיפה, אם יש בה בנותן טעם באותה קדרה - אסור. גמ'... אמר רב: כיון שנתן טעם בחתיכה - חתיכה עצמה נעשית נבלה, ואוסרת כל החתיכות כולן מפני שהן מינה.

הראב"ד⁴ (מאכלות ט, ט) כתב שכל דברי רב הם לשיטת ר' יהודה שמין במינו אינו בטל ולכן החלב שבבשר אוסר את החלב שבקדרה בכל שיעור. אבל לדין שמין במינו בטל אין דין חנ"נ כלל.

אמנם דעת שאר כל הראשונים⁵ (תוה"ב ארוך ד, א, וכן דעת הרמב"ם שם, ר"ן ושא"ר) שבדברי רב יש גם צד שמוסכם לחכמים. והוא שאותה חתיכה שנאסרה נהפכה כולה לאיסור וצריך לשער מעתה כנגד כולה ולא רק כנגד החלב שבלוע בה. אלא שלדעת חכמים די לשער בשישים כנגדה ולא כרב שאוסרת במשהו מפני שהיא מינה כדעת ר' יהודה.

דין זה שמתייחסים לחתיכה כאילו כולה איסור נקרא 'חתיכה נעשית נבילה'. ואיסורה בבשר וחלב מהתורה (משב"ז ט).

וכן כתב השו"ע⁶ 'כשנאסרה החתיכה מחמת החלב, נעשית כל החתיכה איסור, ואם בשלה עם אחרות צריך שישים לבטל כולה'.

והעיר הט"ז (י) שדברי השו"ע 'אם בשלה עם אחרות' מוכיח שסובר כתוס' וסיעתו לעיל שאין החתיכה אוסרת לבדה אלא באמצעות רוטב שמאפשר להוציא את הבלוע בה כדין דבר הבלוע מאיסור ולא כשיטת הר"ן (והש"ך) שהחתיכה עצמה אוסרת ולא צריכה רוטב לאסור. (ראה לעיל ריש סעיף ב במחלוקת הראשונים בה).

פרווה שקיבל טעם מאיסור בשר בחלב: כתב השו"ע בסימן קג (סעיף י) 'קדרה שהיא בלועה מבשר וחלב שנתבטלו בה ביחד או בזה אחר זה, וקודם שעבר לילה אחת הוחמו בה מים, חשיבה בת יומא עד שתשהה מעת לעת משעה שהוחמו בה המים' והסביר בבית יוסף בשם סה"ת 'יכל המים נ"נ כיון שאין בהם ס' לבטל פליטת הכלי וחזר ונבלעו בקדרה' ומוכח מדעת השו"ע שגם לפרווה יש דין נבלה שכולו נחשב איסור.

ובכה"ח (כאן יח) הביא בשם אחרונים (מהריק"ש, פרי תואר, ברכי יוסף) לחלוק שדווקא עצמות הבשר או החלב נהפכים לנבילה לרבנן אפרים אבל במאכל פרווה שבלוע בשר בחלב דינו כבליעת איסור ומשערים לפי חשבון מה שבלע. וסיכם כה"ח 'ולענין דינא יש להחמיר כדברי מר"ן ומור"ם ז"ל שם שמסכים לדבריו. ובהפסד מרובה או לכבוד שבת יש לסמוך על דברי המתירים'.

2. חתיכה שנעשתה נבילה והתבשלה עם אחרות ברוטב באופן שיש שישים כנגדה, מה דין הרוטב והחתיכות.

אופן התבטלות חתיכת איסור בחתיכות: חתיכת איסור שנתערבה עם חתיכות אחרות נפסק להלן סימן קט (סעיף א) שבטלה 'חד בתרי'. אמנם אם החתיכה חשובה כגון שראויה לכבד בה אורחים פסק השו"ע⁷ להלן בסימן קא (סעיף א) שאינה בטלה אפילו באלף.

שיש דין חנ"נ בשאר איסורים. (וכן כתבו להחמיר ר"י בתוס', סמ"ק סי' ריג), מרדכי (סי' תרצו), סמ"ג (לאוין קמ קמא נא ע"ג), ר"ן (מד ע"ג) והוסף שהוא מרובני

אמנם ר' אפרים⁴ סובר שבדעת רב (שבמינו אוסר במשהו) אם היה נעשה נבלה בנתינת טעם היה נעשה נבילה גם בכל שהוא אלא מוכח שלא אומרים חנ"נ בשאר איסורים. וקבלת הטעם בחתיכה הראשונה נדרשת לשיטת רב בגלל שבכך היא תעשה ממין שאר החתיכות וממילא תוכל לאסור אותן בכל שהוא. וכן הסביר הרא"ש⁵ (ו, לה). ונמצא לשיטתו שרק בבשר וחלב אומרים חנ"נ כיון שכל אחד מצד עצמו מותר וממילא בתערובתם מתחדשת מציאות חדשה שכולה איסור אבל בשאר איסורים לעולם אינן אלא תערובת של היתר באיסור. (וכן כתבו להקל הרשב"א (תה"א ב"ד ש"א ח, ה), הרב המגיד בפ"ט (סוף ה"ח) בדעת הרמב"ם, והרא"ש ע"פ השור ובתשובות כ, ב) הבי"י כתב שכיון שהרמב"ם והרא"ש מסכימים ואין זה אלא ספק דרבנן נוקטים להלכה כר' אפרים.

וכן כתב בשו"ע⁶: 'לא אמרו חתיכה עצמה נעשית נבילה, אלא בבשר בחלב אבל לא בשאר איסורים. כגון כזית חלב שנבלע בחתיכה, ואין בה ששים לבטלו, ונאסרה, ואחר כך בישלה עם אחרות, אין צריך אלא ששים כדי כזית חלב'

בטעם החילוק ביו בשר וחלב לשאר איסורים הסביר הט"ז⁷ (ט) ע"פ התוספות שכיון שבבשר וחלב אין שם איסור ניכר אלא אחר התערובות ע"כ כל התערובות היא גוף האיסור משא"כ במה שהיה עליו שם איסור לבדו אין לך עכשיו אלא תערובת איסור בהיתר.

הרמ"א⁸ פסק כר"ת וי"א דאמרינן בכל האיסורים חתיכה נעשית נבילה וכן המנהג פשוט, ואין לשנות'.

והומרא זו היא מדרבנן (ט"ז יא) והסביר הר"ן שהיא גזירה משום חנ"נ בבשר בחלב.

6. מהו איסור דבוק מה גדר הדבקות האוסרת, מה טעם האיסור ומאי הנפק"מ בטעם

כתב הרמ"א שחומרא זו של חנ"נ בשאר איסורים לגבי חתיכות הנמצאות בקדרה הוא דווקא אם האיסור דבוק לאחת החתיכות ולכן היא נאסרת ונעשית נבלה. או שהיתה לבדה כשהיא רותחת חוץ לרוטב ונפל עליה האיסור ונאסרה.

דוגמא להלכה זו של איסור דבוק בדברי הרמ"א בסימן עב (סעיף א) בדין עוף שבושל בקדרה כאשר הלב עדיין דבוק בו, שצריך שישים בעוף עצמו כנגד הלב ולא מועיל מה שיש שישים בכל הקדרה כנגד הלב. ואם אין בחתיכת העוף שישים כנגד הלב נאסרת ושוב צריך שישים בקדרה כנגד העוף עצמו. והעוף עצמו אסור.

בגדר המושג 'דבוק' דעת הש"ך⁹ (עב, יז ע"פ השפ"ד) שהוא דווקא כשדבוק בו בתולדה ולא די בזה שמונח צמוד אליו בקדרה או נדבר בו בבישול. ודעת הרש"ל¹⁰ (יש"ש ח, מט) שחומרת דבוק קיימת גם כשנדבק בה במהלך הבישול ונעשית החתיכה הדבוקה לאיסור נבילה וצריך שישים בקדרה כנגדה. וכן נראה דעת הט"ז¹¹ (ב) שדן משום דבוק בתולעת בדג ובתפוח. אמנם החו"ד¹² (ביאורים ח) השיג עליו שאינו דבוק בתולדה.

ושעם חומרת דבוק:

א. כיון שאז החתיכה ממחרת לבלוע מהאיסור הדבוק בה (ש"ך

עב יח, ב"ח שם ב).

ששים בחתיכה היינו דווקא בבשר בהמה אבל אם נפלה על בשר חיה ועוף לא בעינן שיהא ששים בחתיכה אלא ברוב בעלמא בטילה'. ודבריו הובאו בבית יוסף ללא חולק.

ובפר"ח¹³ כתב שאין לסמוך על זה והוכיח מהרמב"ם (מאכ"א טו, כז) שגם בעוף נאסר בנתינת טעם שכתב שם 'כיצד חלב שנפל לקדרה שיש בה בשר עוף ונתן טעם בקדרה...! והוסיף ראיות מדברי התוספות בפרק כל שעה (פסחים דף ל' ע"א ד"ה לישניהו) שכל איסורין דרבנן צריך ששים, ושכן דעת הרשב"א בתורת הבית בדף צ"ה ובדף ק"ח (שם ה, א; יח, א).

וביד יהודה (אירוז ב) כתב 'ואין זה תימה דכן דרכו להביא בבי"י כמה דברים שאינם אליבא דהלכתא'.

אמנם במהר"מ שיף (חולין קיז, ב) הביא דין זה להלכה וכתב שהוא 'דין גדול' וכן פסק כך למעשה במקרה של אווז שטוגן בחמאה.

ויש להבין כיצד הגהות אשר"י מתיישב עם גמ' מפורשת שכחל בחמישים ותשע ולא ברוב ומוסכם שהוא מדרבנן. **ויש להעיר** שדברי הגה"א מובאים בבי"י בלשון אחרת מזו המובאת בהגה"א בגרסה שלפננו והם כלשון הא"ז שהוא מקור הדין. ומתחילתם אפשר להבין שהחתיכה אכן נאסרת בנתינת טעם אלא שאינה אוסרת אחרות בשישים כנגד כולה אלא כנגד החלב הבלוע בה, ולפי הסבר זה אין תמיהה על דברי הבי"י שכן הוא לשיטתו שסובר שאין דין חנ"נ בדרבנן כמובא בפר"ח כאן (יז) ובט"ז (ד, עק) וביתר פירוט בשאלה הקודמת.

ומה שכתב בסוף דבריו שבטלה ברוב נראה להסביר כוונתו שאפילו כשנאסרה אין לה דין חתיכה הראויה להתכבד ולכן אין שאר החתיכות נאסרות כשאינה נכרת (ראה כאן בשו"ע סעיף ג) אלא היא עדיין בטלה בהם חד בתרי, וכדין חתיכה הבלועה מאיסור שאין בה דין חתיכה הראויה להתכבד (ראה שו"ע קא, ב).

להסבר זה ניתן להביא ראיה מדברי הפמ"ג בסימן ק"א (משב"ז א) שתלה דין חתיכה הראויה להתכבד בעוף בחלב, בדין חנ"נ מדרבנן בשאר איסורין, שמי שלא סובר את זה לא יסבור את זה. ממילא ניתן לומר שכפי שאין לשו"ע חנ"נ בשאר איסורין ממילא אין לו דין חתיכה הראויה להתכבד בעוף שנאסר מחלב. אבל לענין ביטול חלב בעוף גם הוא סובר שצריך שישים.

סעיף ד: חנ"נ בשאר איסורים

5. חתיכה שבלעה איסור ושוב התערבה בהיתר אחר, כנגד מה משערים בתערובת השניה

בגמ' (חולין ק, א) 'דרש רבה בר בר חנה: חתיכה של נבלה ושל דג טמא - אינה אוסרת עד שתתן טעם ברוטב ובקיפה ובחתיכות. אוקי רב אמורא עליה ודרש: כיון שנתן טעם בחתיכה - חתיכה עצמה נעשית נבלה, ואוסרת כל החתיכות כולן, מפני שהן מינה. אמר ליה רב ספרא לאביי: מכדי, רב כמאן אמרה לשמעתי - כרבי יהודה, דאמר מין במינו - לא בטיל, מאי איריא כי נתן טעם? אפילו כי לא נתן טעם נמי יאסור האיסור המקורי את כל הקדרה ולא צריך עוד חתיכה שתצטרף אליו לשיעור! אמר ליה: הכא במאי עסקינן - בשקדם וסלקו.

ונחלקו הראשונים מה הצורך לשיטת רב בנתינת הטעם בחתיכה הראשונה, שהרי סובר שמין במינו אוסר במשהו ואם כן יכול הטעם הבלוע בו לצאת ולאסור גם בכלשהו.

והסביר שם ר"ת¹⁴ (תוס' כשקדם וסלקו) שאמנם לשיטת רב החתיכה נאסרת בכל שהוא אבל על מנת שתעשה נבלה בעצמה לאסור אחרות כנגד כולה צריכה לקבל טעם מהאיסור. ונמצא לשיטתו

שהאיסור שבה אינה נפלט לגמרי ממנה ואינו נבלל בתוך ההיתר שבקדירה' ומוכה שגם לר' אפרים אפשר לסוחטו אסור.

8. פרט חמישה מקרים בהם מודה הרמ"א שאין דין חתיכה נעשית נבילה

בשאר איסורין: אם מקצת החתיכה תוך הרוטב, ואין האיסור דבוק בו

- ראה לעיל סעיף ב' (שאלה 3) מחלוקת רש"י ור"י האם במקרה שמקצת החתיכה ברוטב מצטרפת הקדרה לבטל את טיפת החלב. והכריע הרמ"א כאן בבשר וחלב להחמיר כרש"י שאין שאר הקדרה מצטרפת לבטל את הטיפה. ובשאר איסורים להקל כר"י שהקדרה מצטרפת לבטל את האיסור.

אמנם הוסיף הרמ"א 'ומכל מקום יש להחמיר לאסור אותה חתיכה'. וכתב הש"ך (x) שנראה שהיא סברת עצמו לחשוש לרש"י בזה.

בשאר איסורין: אם נתערב איסור לח בהיתר לח בהפסד גדול

- כתב במרדכי^(ז) (תרצ"ו) 'בדבר לח רוטב או תרומה בחולין ויין במים דעבודת כוכבים או כגון רוטב ברוטב כגון בנדון זה דאין האיסור ניכר ונבדל ואין כאן חשיבות איסור, מתערב היתר השני עם הראשון ולא שייך כלל למימר חתיכה עצמה נעשית נבילה לעשות הכל איסור ולהצריך ס' עם כל התערובת' וכן כתבו הרשב"א (תורת הבית הארוך ב"ד ש"א ז ע"ג) והר"ן (על הרי"ף מד: בשם הראב"ד (תמים דעים ס' ז).

וכתב הרמ"א^(ח) כאן 'ויש לסמוך על זה בשאר איסורים, לצורך הפסד גדול, אבל לא בבשר וחלב'. כיון שטעם האיסור בב"ח הוא מהדין ולא מחומרא וכן כמובא בגמ' שחלב שנבלע בבשר ושוב נפלט ממנו דינו כנבילה לאסור ככולו ולא רק בטעם הבשר שבלע למרות שהוא לח בלח (ש"ך י"ט).

והש"ך (יז) הסביר שבהיתר יבש שבלע איסור אומרים חנ"נ כי ההיתר שנאסר ניכר ומובדל משאר ההיתרים משא"כ בנוזלים. והוסיף שקולא זו היא בכל מקום שאיסור לח אסר היתר לח ואפילו אם ההיתר השני שנתערבו בו הוא יבש.

ובט"ז^(י) הביא מדברי הרש"ל^(י) שהקל בזה גם שלא במקום הפסד ולא כרמ"א^(א).

וכשתערובת הלח היתה דרך בישול כתב הרש"ל^(י) שיש להחמיר גם בלח שאם נפל הרוטב לתערובת אחרת יש לשער ככולו. ומקורו בדברי הר"ן שכתב 'וכיון דלא החמירו אלא משום לתא דבשר בחלב אין אומרים חתיכה עצמה נעשית נבילה אלא בדברים המתבשלים דומיא דבשר בחלב דדרך בישול אסרה תורה. אי נמי צונן לתוך חם שאף הוא דרך בישול' והרש"ל סמך עליו להחמיר בבישול. אמנם נראה שהרמ"א^(י) לא מחלק בזה ומתיר בכל לח.

שורש מחלוקת רש"ל ורמ"א והנפק"מ: הסביר במשב"ז^(י) שיש שתי סברות להחמיר בדין חנ"נ בשאר איסורים (ושניהם מגזירה על בשר בחלב).

- הראשונה המובאת במרדכי וביש"ש היא שלא מסתבר לאסור את החתיכה ולהתיר את הקדרה כיון שנראה כרתני דסתרי, ולפי זה בלח שמעורב יפה ואין נכרת החתיכה הראשונה אין לגזור בזה.

ב. שמא נשארה לבדה ברוטב בסוף העירוי או הוציאווה רותחת חוץ לקדירה וקבלה טעם מהאיסור לבדה ונעשתה נבילה (דרכ"מ א בשם או"ה. ט"ז יב בשם סמ"ק)

הנפק"מ בין הטעמים יהיה באיסורי דרבנן שלטעם שמא נשארה לבדה אין לחשוש בדרבנן כיון שהוא רק מספק. משא"כ לטעם שממחרת לבלוע מהדבוק בה שייך גם בדרבנן כיון שאינו מצד ספק. (משב"ז עב, ז).

וכן במציאות של תולעת שנמצאת בפה הדג אבל לא דבוקה בה ולכן אינה ממחרת לבלוע כיון שהרוטב מקיפה מכל הצדדים, אבל אם יצא הדג חוץ לרוטב עדיין יש לחשוש שיקבל טעם מהתולעת לבדו, וכיון שהתולעת היא איסור תורה יש להחמיר בזה משום דבוק.

אמנם בלב שהיה מונח בעוף שבושול לא שייך שממחרת לבלוע וגם לא נחשוש שמא תהיה לבדה חוץ לרוטב כיון שאיסור דם שבשלו הוא עצמו דרבנן (משב"ז יב ע"פ הט"ז)

בסוף דבריו נוטה הט"ז להתיר גם בתולעת בפה, כיון שגם חנ"נ בשאר איסורים הוא מדרבנן. אמנם הפמ"ג כתב שהחתיכה נשארת באיסורה כיון שהספק הוא באיסור של תורה (התולעת) והוסיף שממילא יש לחוש שגם אוסרת בשישים כנגדה בקדרה שאין לחלק.

אך יש שחילקו בין הדג שנאסר לקדרה שמותרת כיון שחנ"נ בשאר איסורים דרבנן (דרכ"מ ז).

7. חתיכה שנאסרה משאר איסורים ושוב בטלה בשישים בתערובת, מה דין החתיכה עצמה לדעת השו"ע

השו"ע כתב כאן במציאות הזו 'ואז אפילו חתיכה עצמה חוזרת להיות מותרת' ומשמע שסובר בשאר איסורים שגם אפשר לסוחטו מותר. אמנם בסימן קו (סעיף א) כתב השו"ע במציאות דומה שהחתיכה נשארת לעולם באיסורה כיון שאין האיסור נפלט ממנה לגמרי (וכסובר התוס' לעיל בסעיף ב).

- הש"ך (א) יישב שאכן גם כאן החתיכה נשארת באיסורה ובדבריו להתיר כוונתו שבניגוד למה שנאמר בסעיף הקודם לגבי בשר בחלב שנהפכים לאיסור עצמי שיש לה דין חתיכה הראויה להתכבד ונשארת באיסורה ולא בטלה ברוב, לחתיכה זו אין דין חתיכה הראויה להתכבד ולכן כשאינו מכירה בטלה בכל אופן חד בתרי ומותרת כיון שדינה כדין היתר הבלוע מאיסור ולא כדין חתיכה האסורה בעצמותה (כמובא בסימן קא סעיף ב).

- גם הט"ז (י) כתב שדברי השו"ע שהחמיר בסימן ק"ו הם האמת להלכה אלא שבדבריו כאן נמשך אחר דברי הטור שכתב דעת רבנו אפרים 'לא אמרינן אפשר לסוחטו אסור אלא בבשר בחלב' ומשמע שבשאר איסורים אפשר לסוחטו מותר. וכן כתב הטור בפירוש שגם החתיכה 'חוזרת להיות מותרת'.

- הפלתי (ה) תירץ שכאן מדובר בחלב בבשר שהוא מין במינו ורק מדרבנן צריך שישים וכיון שיש בו שישים שמדין תורה הוא היתר, סמך בזה על הסוברים שאפשר לסוחטו מותר. ובסימן קו מדובר באיסור שאינו מינו וצריך שישים מהתורה ולכן לא הקל.

אמנם ברשב"א (תה"ק ד, א דף ו, ב) כתב בדעת ר' אפרים שלא כטור 'דברים אלו שאמרנו שאין חתיכה שנאסרה מחמת בליעת שאר האיסורים נעשית נבילה ואינה אוסרת אלא לפי חשבון האיסור שבה, מכל מקום אם נפלה לבסוף לקדירה אחרת שיש בה שישים כדי לבטל האיסור הבלוע שבה אין החתיכה בעצמה חוזרת להיותה לפי

חנ"נ בבלוע: כלי בן יומו שכבר בלוע מחלב ובלע כזית בשך תוך מעל"ע נחלקו הראשונים אם נעשה החלב הבלוע שבתוכו לנבילה והובאו דבריהם בב"י ובשו"ע סימן צח (סעיף ה) והכריעו השו"ע והרמ"א בסתם להחמיר.

9. מאכל שנאסר מחמץ במשהו בפסח ושוב נפל לתערובת אחרת שיש בה שישים כנגדו. מה דין התערובת השניה ומה יהיה הדין בערב פסח. ומה יהיה הדין בכלים ככעין זה.

בגמ' (פ, א) אמר רב: כיון שנתן טעם בחתיכה - חתיכה עצמה נעשית נבלה, ואוסרת כל החתיכות כולן מפני שהן מינה!

וכתב התוס' (בשקדמ') שלמרות שלשיטת רב מין במינו אוסר במשהו, אין המשהו מספיק שהחתיכה תעשה נבילה לאסור אחרות שוב במשהו, אלא צריך שתאסר תחילה בנתינת טעם.

ומדוע לא יצא המשהו הבלוע ויאסור לבדו במשהו?

- **הרשב"א** (בחדושים שם) 'שאם אין שם כדי נתינת טעם אין בו כח לצאת מן החתיכה ולהתפשט דמה שאינו אלא משהו לבד ואין בו שיעור כלל היאך יצא ויתפשט'

- **הר"ן** (לב, א' כיון שנתן) הסביר 'משום דהוי פליטתה איסור והיתר מעורבים זה בזה וכה"ג לא אמרינן מין במינו לא בטיל אפילו לרבי יהודה'

כלומר לרשב"א אין כח למשהו לצאת כלל ולר"ן הוא יוצא אך אין את היסוד של מין במינו להחמיר במשהו כי היתר מעורב בה.

ומכאן למד הט"ז (טז) יסוד ש'תרי משהו לא אמרינן ולעולם כל איסור שנאסר במשהו אינו יכול שוב לאסור אחרים על ידי פליטתו במשהו. ודין זה נאמר בגמ' באיסור תורה וק"ו שהוא יהיה באיסור דרבנן כאיסור משהו של חמץ בפסח שאם נאסר במשהו ושוב נפל הנאסר לקדרה אחרת שוב לא תאסור פליטתו במשהו.

אמנם כל זה כשהאיסור סולק כדברי הגמ' ודנים רק בטעם הנפלט אבל:

- בתערובת חמץ לה שנתערב והחמץ נמצא בתערובת ימשיך לאסור במשהו.

- וכן ביבש שנאסר במשהו ואינו מכיר להוציאו נשאר באיסורו. ויש להחמיר גם שאינה בטילה ביבש. (השו"ע תמ"ז ט הביא דעות בביטול חמץ יבש)

אמנם הב"ח (ט) והדרישה (י) כתבו היתר זה רק לגבי תערובת חמץ לאתחיל הפסח, ומשמע שבפסח עצמו סוכרים שהנאסר ממשיך לאסור במשהו.

והש"ך א' בנקה"כ דחה דברי הט"ז שיש לחלק בין הנידון בגמ' לנידון של חמץ בפסח כיון שבגמ' (בדעת רב) רק במינו אוסר במשהו ולכן צריך נתינת טעם בחתיכה על מנת שתעשה מינה של שאר חתיכות מה שאין כן בחמץ בפסח שגם באינו מינו אוסר במשהו וממילא ימשיך לאסור גם כשלא נתן טעם. או בדרך אחרת: חתיכה אוסרת במינה במשהו כשכל מהותה הוא איסור אבל כשעצמותה היא היתר וכח אחר מעורב בה לאיסור אינה אוסרת, כיון שאינה נחשבת איסור במינו, משא"כ בחמץ בפסח שאין מחלקים בו בין מינו לאינו מינו ובשניהם אוסר בכלשהו.

ובפרי מגדים (משב"ז ט"ו) הסביר את מחלוקת ש"ך וט"ז ביסוד האם חתיכה שנאסרה במשהו מועיל רוטב להוציא המשהו הזה החוצה. לדעת הט"ז אין מועיל הרוטב להוציא כשנאסר במשהו (כדברי הרשב"א

- והסברא השניה שמובאת בר"ן היא שגוזרים מצד צורת האיסור כלומר שהוא דרך בישול וממילא גם בלח יש לאסור אם הוא חם. הרמ"א לא הביא את סברת הר"ן וממילא נפק"מ שיתיר בכל לח ואפילו חם ולא כרש"ל שאסר. ומצד שני יחמיר בכל חתיכה אפילו בכבוש, והר"ן והרש"ל יקלו בכבוש כיון שאינו אסור מהתורה בכבוש בחלב שאינו דרך בישול.

ולמעשה כתב הפמ"ג (משב"ז טז ואם לח) שאם אין צורך גדול אין להקל כרמ"א ויש לנהוג גם בלח שנעשה נבילה כשהוא דרך בישול. ובפתי"ש (ב) הביא בשם הנוב"י לסמוך על הרמ"א בכעין זה.

בשאר איסורין: חתיכה שנאסרה במליחה בהפסד גדול

- כתב הרמ"א בתורת חטאת (לה, ב. הובא בש"ך טז) לגבי הפסד גדול או עני: 'ואף על גב דאנו מחמירין וקיימא לן בכל איסורים חתיכה נעשה נבילה מכל מקום לא החמירו רק בבישול אבל במליחה דרוב הפוסקים סבירא להו דאינה אוסרת רק כדי קליפה רק שאנו מחמירין לשער בשישים מכל מקום לא נחמיר כל כך לומר גם כן חתיכה נעשה נבילה'

והסביר הבאר שבע שקולא זו היא רק בחתיכה כחושה שדעת הרמ"א להחמיר לאסור אותה בכולה. אמנם הש"ך כתב שדין זה הוא גם לדעת השו"ע בחתיכה שמנה שנאסרת מהדין במליחה בכולה אך עדיין לא צריך לשער כנגד כולה בתערובת שניה. והסביר בפמ"ג (שפ"ד טז) שחומרת הרמ"א בכחוש ממילא אינה במקום הפסד מרובה כמובר בדבריו (ק, ט) ולכן מוכרח שהנידון כאן לחדש בשמן שנאסר כולו אך לא נעשה נבילה בשאר איסורין.

אפילו בב"ח: אם נתערב יבש ביבש

- כתב הרמ"א 'אם נתערב יבש ביבש, לא אמרינן בשום איסור חתיכה נעשית נבילה' וכוונתו אפילו בכבוש וחלב (ש"ך טז. ולא כר"ן גר"א כד) כלומר ביבש 'כל שנתיסוף אחר כך היתר הוי כנתערב כן לכתחלה' (ש"ך)

שתי חתיכות ורוטב: וכתב הפמ"ג (משב"ז טז) שדין זה יכול להיות גם בבישול, כגון שהיה כזית נבלה עם כזית כשרה ושישים כזיתות רוטב, שהרוטב מותר והכזית כשרה לא נאסרה ולכן לא צריך ברוטב מאה ועשרים. ואם יוסיף עוד כזית כשירה יהיו גם הכשרות מותרות שהאיסור בטל חד בתרי.

בשאר איסורים: כלי מתכת חדש הנאסר מבליעת איסור

- כתב היראים (מח. הובא במדכ"י תרע"ט. ובדרכ"מ ד) דבר איסור שנתערב בהיתר ואפשר להפריד זה מזה לא אמרינן ביה חתיכה נעשית נבילה והדם אפשר להפרידו ע"י מלח וצלי... ומהאי טעמא נמי בכלי עץ ומתכות שאפשר להפריד האסור בהן ע"י גיעול או ליבון כל הבשר אם כל האיסור במקום אחד על הכלי לא אמרינן כל הכלי נעשה נבילה להרבות כו' בכל הכלי אם נתבשל באותו כלי היתר ומשערינן לפי שיעור איסור שנפל במקום שברור לנו כמה נפל מן האיסור.'

וכן כתב הרמ"א 'כלי הנאסר מבליעת איסור, לא אמרינן ביה חתיכה נעשית נבלה, ולא בעינן ס' רק נגד האיסור שבלע'. והסביר הגר"א (כה) שהנידון הוא בכלי חדש שאין אומרים שגופו נעשה נבלה מהאיסור. והרמ"א (צח, ה) כתב לחוש לחומרא שכלי חרס חדש נעשה נבילה מבליעת איסור.

לעיל) למעט בלח שהכל תערוכת אחת. ולדעת הש"ך מועיל הרוטב להוציא הטעם גם ביבש (כדברי הר"ן).

בערב פסח אחר חצות: מודה הש"ך שיש להתיר בכעין זה כיון ששם לא שייך איסור 'כלשהו' מצד חמץ אלא רק מצד דבר שיש לו מתירין וזה שייך רק במיין במינו (כמוכא בשו"ע קב, א) וממילא כשבלע חמץ במשהו לא יהיה לו דין דבר שיש לו מתירין כיון שאינו ממין הנאסרים. ולכן אם מדובר בערב פסח אחר חצות שעדיין לא אוסרים במשהו יוכל להתבטל בשישים.

ולענין סילוק החתיכה שנאסרה כתב הש"ך שאין בזה הכרח שהרי בדברי הגמ' נדרש רק לסלק את האיסור המקורי ולא את החתיכה שנאסרה. אמנם בלח בלח שהאיסור עצמו בתערוכת דבריו מכוונים. והפמ"ג הסביר שכוונת הט"ז במה שכתב לגבי החתיכה סילוק התכוין רק שאם ניכרת צריך להוציאה ומודה שאם אינה נכרת אינה אוסרת כדברי הש"ך.

תערוכת יבשה: על דברי הט"ז שיבש הבלוע ממהו חמץ לא יתבטל כתב הש"ך שיש לחלק בין האמור בשו"ע בסימן תמ"ז ששם מדובר בעצמות החמץ שהוא מינו של שאר התערוכת וממילא אינו בטל מדין דבר שיש לו מתירין. לבין המציאות שלנו שאין לנו עצמות החמץ ורק בלוע במשהו שאינו נחשב מינו ובטל ברוב. וכפי שחילק בלבוש בדין.

והפמ"ג כתב גם בדעת הט"ז שכשנפל בפסח בתערוכת יבשה אינו אוסר אחרות כשאינו ניכר, וזה למרות שקימ"ל (שו"ע תמ"ז ט) שתערוכת יבש בפסח אינו בטל. זהו דווקא בעצמות החמץ ולא כשנאסר במשהו.

כלי שהגיסו בקדרת חמץ: האליה רבה^א כתב שהגם שבחתיכה שנאסרה במשהו אין לה כח לאסור שוב במשהו, בכלי שהגיסו אתו תבשיל חמץ ונאסר במשהו יש להחמיר שאוסר קדרה שניה במשהו. אמנם לשיטת הט"ז גם בכלים אין החמץ שבלוע בו יכול לצאת מהכלי לאסור שוב במשהו בקדרה אחרת.